

“GUIA BREU DE DONES, RESISTÈNCIES I VULNERACIONS DE DRETS HUMANS A LA FRONTERA SUR”

Informe elaborat per:

Amb el suport de:

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. Comerç atípic i dones
3. les dones en els Centres de menors a melilla
4. LA VALLA: la barrera insaltable per les dones
5. ELS CETI I LA MANCA DE MESURES DE PROTECCIÓ DE LES DONES
6. Apàtrida
7. Transfrontereres
8. Porteadora
9. Risky

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

1. INTRODUCCIÓ

A través de les observacions de les vulneracions de drets i de resistències a la frontera amb ulls de dones diverses hem volgut explicar una realitat silenciada. Les fronteres són un espai de vulneració de drets, però aquestes vulneracions afecten especialment les dones. Les testimonis han estat contactades durant el viatge d'activistes de la Caravana Obrim Fronteres a la Frontera Sur i constitueixen una mirada resistent vers els masclismes institucionals socialment acceptats i tolerats gràcies als estereotips islamòfobs, classistes, racistes i xenòfobs que es fabriquen sobre elles. L'exposició pretén desmuntar aquests estereotips i mostrar les seves lluites perquè puguin rebre la sororitat que com a comunitat d'acollida els volem donar.

La Caravana Obrim Fronteres és una xarxa d'activisme que treballa per sensibilitzar i mobilitzar la societat en la defensa dels drets de les persones migrants i en necessitat de protecció internacionalen. Es tracta d'una iniciativa d'àmbit estatal i amb visió internacional que està formada per diferents col·lectius i persones que s'organitzen de forma coordinada des d'una perspectiva feminista i antiracista.

L'activitat central de la xarxa és l'organització d'una acció de denúncia itinerant en la qual centenars de persones ens desplaçem juntes des de diferents punts de l'Estat i cap a una destinació estratègica amb la finalitat de denunciar les vulneracions dels drets humans que generen les polítiques migratòries i de tancament de fronteres i teixir xarxes de solidaritat i suport entre persones i col·lectius d'arreu.

A través de les accions de la Caravana es vol visibilitzar, denunciar i combatre les polítiques migratòries, tot organitzant anualment una caravana activista als punts calents del les fronteres europees.

La Caravana a la frontera Sud va posar en el focus del debat públic la vulneració de drets i la situació d'excepcionalitat jurídica de les fronteres de Ceuta i Melilla, tot denunciant alhora l'ús de concertines a les tanques, les devolucions en calent, les polítiques de

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

control de FRONTEX, la impossibilitat de sol·licitar protecció internacional a les fronteres i a les Oficines d'Asil i Refugi, les traves constants al procediment d'asil o la política d'externalització de fronteres amb convenis signats amb països que vulneren els drets humans, com el Marroc o Turquia.

Amb la intenció de fer palesa la presència de les dones com a protagonistes i subjectes polítics dels processos migratoris, la Caravana 'Obrim Fronteres' compta amb una caravana feminista, sumant els esforços d'aquells col·lectius que afronten el fenomen migratori des d'una perspectiva de gènere.

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

2. Comerç atípic i dones

El comerç atípic és el comerç que es dona als passos fronterers de Farhana i el Barrio Chino situats entre Melilla i Nador. L'acord de Schengen eximeix a la població de Tetuan i Nador de la necessitat de visat per a transitar la frontera, fet que provoca un flux de mercaderies diari a través de la frontera. Del comerç atípic hi viuen directament 45.000 persones, de les quals el 75% son dones, i 400.000 de forma indirecta (segons dades del INE). Genera uns 1000 milions d euros l'any. Tot plegat evidencia que la tasca de les portadores constitueix el motor econòmic de la zona fronterera.

3. Les noies en els Centres de menors de Melilla

Existeixen tres centres de menors a Melilla que acullen uns 440 menors: un anomenat la "Divina Infantita" en el que només s'accepten nenes, "La Gota de Leche" que és mixt i la "Puríssima" exclusivament de nois (340). Existeix molt poca informació sobre la situació de les nenes en els centres. Es calcula que aproximadament un centenar d'infants tutelats ha fugit dels centres de menors per situacions de violència i malviuen al carrer i les places de Melilla. D'aquests, hi ha algunes noies però que segons les ONGs desapareixen i es tenen sospites de xarxes de trata. També es registren casos de nenes esclaves que treballen en llars espanyoles a canvi de l'allotjament i la manutenció. No obstant, la manca de dades i d'investigació sobre la situació de les noies i nenes és molt preocupant.

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

4. LA VALLA: LA BARRERA INSALTABLE PER LES DONES

La tanca de Melilla és una barrera situada al continent africà que separa Melilla del Marroc. La “valla” encercla totalment la ciutat de Melilla i fa 14 Km de llarg. Des del Marroc, la persona que vulgui entrar a Melilla ha de passar una carretera perimetral, un doble filat espinós, una rasa de terra de dos metres de profunditat i quatre d'amplada i finalment una pista de seguretat plena de forces auxiliars i llocs de vigilància abans de topiar-se amb la tanca. Un cop davant, la barrera consisteix en un filat ciclònic d'uns set metres d'altura inclinada 10 graus cap al Marroc que compta amb concertines barbades o de ganivetes a primera altura, malles 'antitrepa' a mitja alçada i està coronada per uns fleixos d'acer de major inclinació, que impedeixen el suport d'escales i fan que la part de dalt de la tanca sigui inestable, dificultant el seu traspàs. Si s'aconsegueix franquejar, abans d'arribar a la segona tanca de sis metres d'altura, cal passar la trucada sirga tridimensional: un entramat de cables d'acer ancorats amb estaquetes de diferents alçades -que van des d'un fins a tres metres - que impedeix el pas tibant en recolzar pes en ell, impossibilitant l'ús d'escales i la col·locació de mantes per a accedir a l'últim filat. Quan les persones aconseguen salvar tots aquest obstacles arriben a Melilla, que en sí esdevé una altra presó encerclada pel mar i per la frontera. A més a més cada 200 o 300 metres la tanca té unes portes per les quals es realitzen les “devolucions en calent”, una pràctica que viola el principi de no devolució, un principi reconegut en els tractats internacionals de DDHH que prohibeix expulsar del territori persones que poden ser maltractades i patir tortura, que la seva vida o llibertat corren perill en el país on se les retorna. Estan documentades les tortures que la policia marroquí infringeix a les persones migrants.

Sols una dona ha saltat la tanca. Les dones invisibles als ulls dels titulars de premsa, capten i sobreviuen en campaments a l'altra banda tot esperant el seu torn per creuar en pastera o disfressades com a marroquines que passaran la frontera terrestre a canvi

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

d'una quantitat econòmica entregada a les forces de seguretat del Marroc. Als campaments i durant el trànsit migratori les dones i nenes pateixen tot tipus de violències.

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

5. ELS CETI I LA MANCA DE MESURES DE PROTECCIÓ DE LES DONES

És un Centre d'Estada Temporal d'Immigrants, de primera acollida provisional, que depén del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social on romanen les persones que arriben als enclavaments espanyols fins que no es resol la seva situació administrativa. El CETI de Melilla va entrar en funcionament l'any 1999 i té una capacitat per a 796 persones, l'any 2016 van ingressar unes 3.393 persones (APDHA). El centre té serveis externalitzats a empreses per gestionar l'alimentació, la seguretat, la neteja i l'atenció mèdica. Als CETI no s'apliquen les directives de la UE sobre condicions d'acollida, són espais d'excepcionalitat jurídica, sense transparència en els reglaments de règim intern, amb una assistència jurídica insuficient, sense garanties en matèria de drets humans on dones víctimes de trata i de violències sexuals conviuen amb els seus violentadors. El fet de romandre en el CETI sense mecanismes específics per a la seva situació freqüentment repercuteix en la perpetuació i greuge de la seva mateixa situació.

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

6. Apàtrida

Existeixen infants nascuts a Melilla que no tenen cap nacionalitat, tot i haver nascut en territori espanyol. En molts casos el seu pare i mare no tenen la residència, malgrat fer molts anys que viuen a la ciutat perquè quan sol·liciten l'empadronament no els l'aproven al·legant que el seu habitatge no compleix les condicions mínimes d'habitabilitat. Aquests infants per tant, no tenen drets ni a Espanya ni a Marroc (país del que habitualment són els seus pares i mares). Poden viure tota la seva infantesa sense escolaritzar o anant a una escola pública marroquí que el govern d'aquest país té a Melilla i que no compleix les condicions mínimes.

7. Transfrontereres

L'estat espanyol permet uns contractes sota l'epígraf de l'autorització a treballadors transfronterers pel qual a Melilla es contracten moltes dones nascudes a la província marroquina de Nador i que passen diàriament la frontera a Melilla per tal de realitzar, sobretot, tasques de cures a les llars melillenses. Els contractes permeten descomptar les despeses que generen aquestes treballadores a la llar i per tant moltes acaben cobrant salaris entre 300 i 400 euros al mes. A més, la condició de transfronterera no els permet gaudir d'atenció sanitària ni del dret a pensió en el sistema espanyol. Moltes d'elles resideixen a Melilla, ja que els constants tancaments de la frontera no els permetrien tornar a casa cada dia. El fet d'haver signat aquest contracte de transfronterera comporta que no els reconeixen els seus drets com a residents, ni els dels seus fills (educació, salut, empadronament, etc).

Projecte: Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones

8. Porteadora

Es calcula que existeixen centenars de dones que viuen de portejar productes com a equipatge de mà a través de la frontera de Melilla. Són tractades amb violència per part dels agents de seguretat de la frontera fins l'extrem que han mort moltes persones. Les condicions de vida a l'altre costat de la frontera i l'obtenció d'un salari fa que moltes dones en situació difícil arriquin la seva vida per realitzar aquesta feina.

9. Risky

Fer Risky consisteix a entrar com a polissó en un vaixell sense ser vist i arriscant la vida per així poder arribar a la Península. Els i les menors arriben a Melilla a través dels passos fronterers terrestres, normalment camuflats entre les portadores. Un cop a Melilla, esperen malvivint al carrer fins que salten la concertina del port per amagar-se als baixos dels camions que creuen cap a la Península. Per aconseguir-ho també han d'esquivar els detectors de batecs i els gossos un cop han aconseguit entrar al vaixell. Les devolucions en calent, les amputacions, les contusions i la mort són algunes de les conseqüències d'aquesta pràctica.